

Enkele faunistische gegevens met betrekking tot bladmineerders in de fruitteelt

door

A. VAN FRANKENHUYZEN

Plantenziektenkundige Dienst

Insekten die in het larvestadium gangen in het bladmoes van bladeren vreten, worden bladmineerders genoemd. Bladmijnen kunnen door vertegenwoordigers van verschillende insektenorden worden veroorzaakt, t.w.: Lepidoptera: van belang op vruchtbomen; Diptera, Coleoptera en Hymenoptera: vooral van belang op windschermen (els, wilg, populier).

Overzicht van een aantal op vruchtbomen voorkomende mineerrupsen

SOORT	MIJN-VORM	
<i>Stigmella malella</i> Stt.	kronkelmijn	
<i>Stigmella pomella</i> Vaugh.	plaatsmijn	
<i>Lyonetia clerckella</i> L.	kronkelmijn	
<i>Cemiosoma scitella</i> Z.	plaatsmijn	
<i>Lithocolletis blancardella pomifoliella</i> Z.	vouwmijn	
<i>Lithocolletis corylifoliella</i> Haw.	blaasmijn	
<i>Ornix guttea</i> Haw.	blaasmijn	

Op vruchtbomen zijn de door Lepidoptera veroorzaakte bladmineers het belangrijkste. Van deze Lepidoptera treedt regelmatig een vijftal families naar voren, waarvan een zevental soorten aan de vorm van de mijn gemakkelijk te herkennen is.

Stigmella malella Stt. (Nepticulidae). Eén van de belangrijkste mineerders van appelbladeren. Sinds 1959 in sterke mate uitgebreid, vooral in de provincies Utrecht, Gelderland, Overijssel en Friesland. In Zeeland en Brabant sporadisch voorkomend. In 1961 is de voor Nederland geldende levenscyclus door ons vastgesteld. Twee generaties per jaar. Goed te bestrijden op het moment dat de meeste eieren zwart zijn en de eerste rupsen zijn uitgekomen, kenbaar aan 2 mm grote mijnen.

Stigmella pomella Vaugh. (Nepticulidae). Niet algemeen voorkomend. In 1956 waarschijnlijk reeds in De Bangert (N.H.), in 1963 met zekerheid op enkele percelen in de provincie Utrecht schadelijk opgetreden. In 1963 werden twee duidelijk gescheiden generaties waargenomen. Schade ook door de tweede generatie zeer omvangrijk. In 1964 door ons geconstateerd, dat de eerste generatie vlinders half mei verscheen en dat in tegenstelling met 1963 slechts een partiële tweede generatie voorkwam, die in zeer geringe mate optrad, zodat in oktober-november slechts enkele bladmineers werden gevonden.

Lyonetia clerckella L. (Lyonetiidae). In Nederland sporadisch schadelijk optredend. Soms in warme zomers van enig belang. Drie elkaar overlappende generaties. Behalve op appel ook op kers, morel en pruim.

Cemiostoma scitella Z. (Cemiostomidae). In 1959 plaatselijk zeer schadelijk opgetreden. Twee generaties. In 1964 sporadisch aangetroffen.

Lithocolletis blancardella pomifoliella Z. (Gracillariidae). Zeer algemeen. Alleen schadelijk als de vlinders in de voorzomer talrijk voorkomen. Drie generaties, die elkaar gedeeltelijk overlappen.

Lithocolletis corylifoliella Haw. (Gracillariidae). Voor Nederland een ongewone beschadiger. Biologische gegevens reeds vermeld in Nederlandse Insecten door DE ROO VAN WESTMAAS in SEPP, Nederl. Ins. [2] 4: 281, ± 1892. Vanaf 1959 tot nu toe door ons alleen in zuid- en midden-Nederland geconstateerd. In Limburg niet zeldzaam. In 1963 daar voor het eerst schadelijk, in 1964 vrij ernstige aantasting in pereperceel.

Ornix guttea Haw. (Gracillariidae). In onbehandelde bomen algemeen. Larve aanvankelijk in bladmineer, veelal aan de bovenzijde van het blad, later onder omgeslagen bladranden. Eén generatie. Bladmineer van die van *L. corylifoliella* te onderscheiden door een duidelijke aanloopmineer, die bij *corylifoliella* ontbreekt.

Inventarisatie bladmineerders 1964.

In 1964 zijn op ons verzoek uit een aantal boomgaarden (kaartje) monsters van aangetaste bladeren genomen en door ons onderzocht. De monsters liepen

BLADMINEERDERS 1964

Plaatsen waar
bladmonsters
werden genomen.

uiteen van enkele tot ca. 30 bladeren. Het is niet gezegd dat de inzenders alle verschillende aantastingen bij de monstername hebben betrokken. In totaal werden 113 bladmonsters uit 113 boomgaarden onderzocht. Geconstateerd werd, dat vnl. appel was aangetast. Op de kaartjes 2 en 3 vindt men de vindplaatsen van *Stigmella pomella* en van *Lithocolletis corylifoliella* vermeld.

**VINDPLAATSEN VAN
Stigmella pomella Vaugh.
IN 1964**

◎ ernstige aantasting in
1963 en 1964

**VINDPLAATSEN VAN
Lithocolletis corylifoliella Haw.
in 1964**

◎ talrijk aanwezig

aantal boomgaarden	aantal soorten bladmijnen
77	1
24	2
8	3
2	4
1	5
1	6

Frequentie van voorkomen van de verschillende bladmonsters uit 113 boomgaarden

Orde	Soort	Aantal	Opmerkingen
Lepidoptera	<i>S. malella</i>	68	19 monsters van ernstig aangetaste percelen
	<i>S. pomella</i>	19	3 monsters van ernstig aangetaste percelen
	<i>L. clerckella</i>	0	
	<i>C. scitella</i>	1	
	<i>L. corylifoliella</i>	22	1 monster van ernstig aangetast perceel
	<i>L. blancardella</i> <i>pomifoliella</i>	26	
	<i>O. guttea</i>	14	
Diptera	<i>Phytomyza</i>	4	
Diversen	Vooralsnog onbekend	14	o.a. van peer, pruim en appel
	Uitslag van 154 aan de mijnen verrichte determinaties		

Onder de 14 vooralsnog onbekende bladmijnen kunnen zich zowel afwijkende vormen van de bekende mineerders als onbekende bladmineerders bevinden. Wij hopen in de toekomst ook deze onbekende soorten nader te determineren.

Summary

Faunistical data of Lepidoptera, leaf miners of fruit trees.

Stigmella malella Stt. One of the most important pests of apple leaves; has strongly extended its territory since 1959.

Stigmella pomella Vaugh. Not common, only very locally a pest.

Lyonetia clerckella L. Only sporadically harmful.

Cemiosstoma scitella Z. In 1959 in Zeeland prov. locally a very serious pest.

Lithocolletis blancardella pomifoliella Z. Very common, but only causes damage if the moths are plentiful in spring.

Lithocolletis corylifoliella Haw. Only in the centre and south of the country. In 1963 for the first time a pest of pears in Dutch Limburg.

Ornix guttea Haw. Common in trees which are not sprayed.

Cirrhia aurago Schiff. (Lep., Noctuidae). Van deze soort mocht ik op 11 september 1964 een exemplaar bemachtigen in mijn lichtval in het Amsterdamse Bos. De soort is, voor zover ik heb kunnen nagaan, nog niet eerder uit Amsterdam of uit het Amsterdamse Bos gemeld. Volgens Cat.-LEMPKE is de vlinder over het algemeen niet gewoon en hoort thuis in bosachtige streken, vooral op zandgronden en ook in de duinen. Sommige auteurs noemen beuk, andere ook esdoorn en haagbeuk als voedselplanten van de rups.

M. P. PEERDEMAN, Westlandgracht 175 II, Amsterdam - Overt. Veld.